

МЕТОДИ ВИСОКОПРОДУКТИВНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ ВЕЛИКОРОЗРЯДНИХ ЧИСЕЛ З БАЗИСУ РАДЕМАХЕРА У БАЗИС КРЕСТЕНСОНА

© Волинський О.І., 2012

Представлено теоретичні основи розмежованої системи залишкових класів. Викладено інформаційну технологію реалізації методу міжбазисних перетворень (Радемахера–Крестенсона) на основі розмежованої системи числення залишкових класів. Розроблене швидкодіюче зворотне перетворення Крестенсона–Радемахера.

Ключові слова: міжбазисні перетворення, залишкові класи, базис Крестенсона, базис Радемахера.

The theoretical basis of delimited Residual Number System. Described information technology implementation method between basis transformations (Rademacher-Krestenson) based on delimited notation residual classes. Developed a Krestenson–Rademacher’s high-speed reverse transformation.

Key words: basic transformations, residual classes, Rademacher basis, -Krestenson basis.

Вступ

З розвитком сучасних технологій актуальною проблемою є збільшення швидкодії опрацювання інформації. Система числення залишкових класів (СЗК), яка породжується теоретико-числовим базисом Крестенсона, характеризується суттєвими перевагами відносно базису Радемахера під час виконання операцій додавання та множення, а наявність переважної більшості обчислювальної техніки в базисі Радемахера породжує ряд задач, для розв'язання яких потрібно використовувати переваги обох цих базисів. Однією з таких задач є створення методів високопродуктивних перетворень великорозрядних чисел між базисами Радемахера та Крестенсона.

Аналіз публікацій і окреслення наукової задачі

Аналіз літературних джерел щодо використання базисів Радемахера та Крестенсона для перетворення, передавання та опрацювання інформаційних потоків у сучасних комп'ютерних системах показує, що:

- у базисі Радемахера [1] реалізована виключна більшість універсальних процесорів комп'ютерної техніки, а також сигнальних процесорів різних застосувань [2];
- базис Крестенсона, який породжує систему числення залишкових класів, успішно застосовується для побудови спецпроцесорів стиснення інформації [3] та реалізації високопродуктивних процесорів опрацювання інформаційних потоків [4], у системах протиповітряної оборони та для опрацювання великорозрядних чисел у системах криптозахисту інформації.

Запропонований в [5] алгоритм перетворення чисел базису Радемахера в СЗК на основі теорії розмежованої СЗК (РСЗК) дає змогу поглибити процес розпаралелювання та спрощення арифметичних операцій базису Крестенсона. Реалізація побітового розмежування чисел у базисі Радемахера істотно спростить алгоритм переходу з базису Радемахера в базис Крестенсона. Тому перспективним напрямом підвищення швидкодії обчислювальних процесів є застосування базису Крестенсона, зокрема розмежованої СЗК.

Мета роботи

Мета роботи – розроблення теоретичних засад та реалізація методів міжбазисного перетворення для базису Радемахера та Крестенсона, а також оцінка особливостей арифметики цих базисів та їх порівняння.

1. Представлення чисел у розмежованій СЗК

Розмежовану систему залишкових класів, основою якої є цілочислова форма СЗК, можна подати у вигляді суми фрагментів числа:

$$N_k = N_{1k} + N_{2k} + \dots + N_{ik} + \dots + N_{nk},$$

де N_{ik} – m -розрядний компонент числа N_k , яке представлено у двійковій системі числення, числового базису Радемахера. Наприклад, 64-розрядний процесор СЗК може бути розмежований на чотири фрагменти по 16 бітів (рис.1).

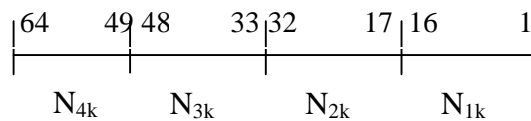

Рис. 1. Процес розмежування 64-розрядного процесора

Тоді пряме перетворення РСЗК набуде вигляду:

$$\begin{array}{l}
 \begin{array}{c} \dots \\ N_k = \\ \dots \end{array} \begin{array}{l} \nearrow \\ \longrightarrow \\ \searrow \end{array} \begin{array}{l} b_1 = (b_{11} + b_{21} + \dots + b_{r1} + \dots + b_{n1}) \bmod p_1 \\ \dots \dots \\ b_i = (b_{i1} + b_{2i} + \dots + b_{ri} + \dots + b_{ni}) \bmod p_i \\ \dots \dots \\ b_k = (b_{1k} + b_{2k} + \dots + b_{rk} + \dots + b_{nk}) \bmod p_k \end{array} \quad (1)
 \end{array}$$

Отже, математичні операції в РСЗК виконуються паралельно по кожному із фрагментів процесора, що забезпечує ще глибший рівень розпаралелювання опрацювання інформації, а відповідно підвищує швидкодію процесора СЗК [6].

Зі структури міжбазисного перетворення (1) видно, що вона потребує обчислення залишків для кожного компонента згідно з виразом

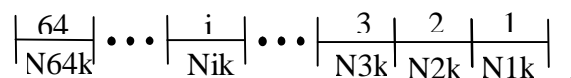
$$b_{ij} = \text{res} N_{ij} (\bmod p_i),$$

де res – символ операції отримання залишку.

При цьому процедура обчислення загального залишку виконується відповідно

$$b_i = \text{res}(b_{i1} + b_{i2} + \dots + b_{in}) \bmod p_i.$$

Наступним прикладом РСЗК є бінарне розмежування двійкових чисел базису Радемахера, тобто $k=1$. Структура розмежування має такий вигляд:

Розмежувавши двійкове число $(X_{n-1}, X_{n-2}, \dots, X_i, \dots, X_1, X_0)$, відповідно отримаємо матрицю залишків кожного i -го розряду у системі взаємопростих модулів $P_1, P_2, \dots, P_j, \dots, P_k$ (табл. 1) [6].

Для отримання кінцевого залишку в базисі Крестенсона над елементами рядків матриці, поданої в табл. 1, виконується операція (2), в результаті виконання якої одержуємо кінцеві залишки по відповідних модулях P_j :

$$\text{res}(b_{n-1,j} + b_{n-2,j} + \dots + b_{i,j} + \dots + b_{1,j} + b_{0,j}) \bmod P_j; j \in \overline{1, k}. \quad (2)$$

Таблиця 1

Матриця залишків числа X

	X_{n-1}	X_{n-2}	...	X_i	...	X_1	X_0
P_1	$b_{n-1,1}$	$b_{n-2,1}$	...	$b_{i,1}$	...	$b_{1,1}$	$b_{0,1}$
P_2	$b_{n-1,2}$	$b_{n-2,2}$	...	$b_{i,2}$	...	$b_{1,2}$	$b_{0,2}$
P_3	$b_{n-1,3}$	$b_{n-2,3}$	...	$b_{i,3}$	...	$b_{1,3}$	$b_{0,3}$
P_4	$b_{n-1,4}$	$b_{n-2,4}$	...	$b_{i,4}$	...	$b_{1,4}$	$b_{0,4}$
...	...	...	...	...	...	...	...
P_j	$b_{n-1,j}$	$b_{n-2,j}$	...	$b_{i,j}$	...	$b_{1,j}$	$b_{0,j}$
...	...	...	...	...	...	...	...
P_k	$b_{n-1,k}$	$b_{n-2,k}$	...	$b_{i,k}$	...	$b_{1,k}$	$b_{0,k}$

2. Методи міжбазисних перетворень Радемахера–Крестенсона

2.1. Один із методів перетворення базису Радемахера в базис Крестенсона полягає в отриманні залишку b_i з двійкового числа $X_{(2)}$ (рис.2) [7], починаючи зі старшого розряду $X_{(2)} = (a_0, a_1, \dots, a_i, \dots, a_{n-1})$, за заданим модулем P_j , що описується рекурентною формулою

$$b_i = (a_i + 2 \cdot b_{i-1}) \bmod P_j,$$

де $a_i \in \overline{0,1}$ – значення i -го біта двійкового числа; b_{i-1} – значення залишку $i-1$ -го біта двійкового числа. Початкова умова рекурентної формули отримання залишку задається такими даними: $i = n-1$, $b_{i-1} = 0$. Отримане b_0 – шуканий залишок згідно з виразом

$$b_{0,j} = \text{res}X \pmod{P_j}. \quad (3)$$

На рис. 2 зображена функціональна структура j -го блока процесора міжбазисного перетворення Радемахера–Крестенсона.

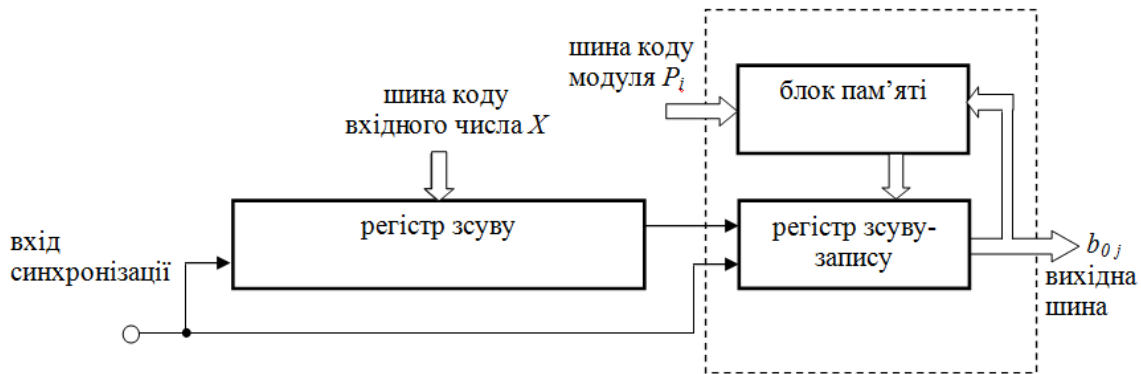

Рис. 2. Структура блока процесора міжбазисного перетворювача Радемахера–Крестенсона

Для отримання коду залишку $b_{0,j}$ вхідне двійкове число X записують у регістр зсуву у вигляді впорядкованому старшими розрядами до його виходу, регістр зсуву-запису скидається в нульовий стан, на шину коду модуля подається значення модуля P_j , який надходить на перший адресний вхід блока пам'яті. На вхід синхронізації надходять імпульси тактової частоти, які послідовно зсувають інформацію у регістрі зсуву та регістрі зсуву-запису. В кожному такті вхідний код залишку $b_{i-1,j}$ надходить на другий адресний вхід блока пам'яті, з виходу якого записується код залишку $b_{i,j}$ у регістр зсуву-запису.

Реалізація запропонованого методу виконується зчитуванням кодів залишків b_j , у випадку $b_{i-1,j}, i \leq P_j - 1$. Причому, якщо адресний код $b_{i-1,j} \geq P_j$, то з пам'яті вибирається код згідно з виразом (3). Після n тактів синхронізації на виході регістру зсуву-запису отримується код залишку b_{0j} за модулем P_j .

Розглянемо приклад: нехай потрібно обчислити залишок числа $X=100_{(10)}=1100100_{(2)}$ за модулем $P=11_{(10)}=1011_{(2)}$.

Алгоритм обчислення залишку b_{0j} виконується відповідно до послідовності операторів присвоєння ($:=$) (табл. 2).

Таблиця 2

Вхідні та вихідні значення залишків для блока пам'яті

	$b_{i-1,j} :=$	$b_{i,j} :=$
1	00000	00000
2	00011	00011
3	00110	00110
4	01100	00001
5	00011	00011
6	00110	00110
7	01100	00001

Після $n=7$ зсувів отримаємо остаточне значення залишку $b_i=00001$, що зчитується вихідною шиною.

Операція обчислення залишку розглянутим способом потребує n тактів у регістрі зсуву та регістрі зсуву-запису та n тактів вибірки коду залишку з блока пам'яті, тобто дорівнює $2n$ тактів.

2.2. Наступним швидкодіючим методом перетворення чисел з позиційної системи в систему залишкових класів є метод на основі рандомізаторів. Структурна схема такого міжбазисного перетворювача, зображена на рис. 3 [8], складається з: 1 – вхідних шин K –розрядного позиційного числа; 2 – комутаційних мультиплексорів, 3 – виходів коду b_i системи залишкових класів.

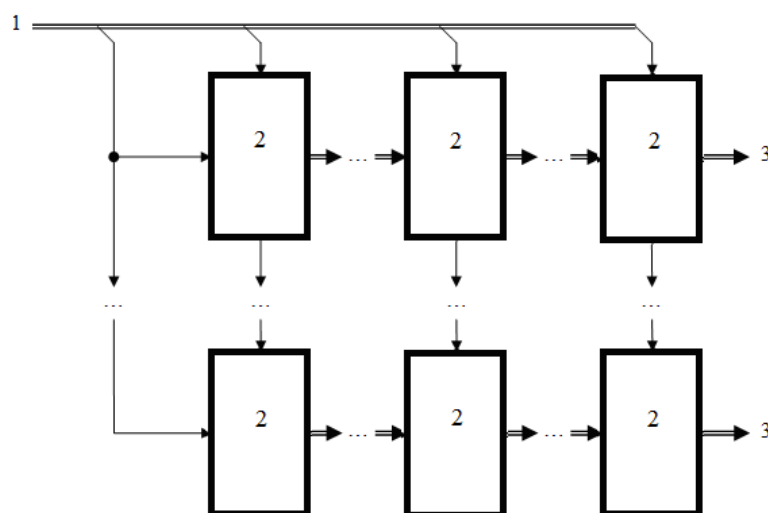

Рис. 3. Структурна схема міжбазисного перетворювача Радемахера–Крестенсона

На рис. 4 зображено структурну схему компонента міжбазисного перетворювача Радемахера–Крестенсона, який містить комутаційні мультиплексори – 1, до складу яких входять: 2.1 – рандомізатор за модулем P_j у базисі Хаара, 2.2 – інкрементний пристрій за модулем P_j , 2.3 – P -канальний двовходовий мультиплексор.

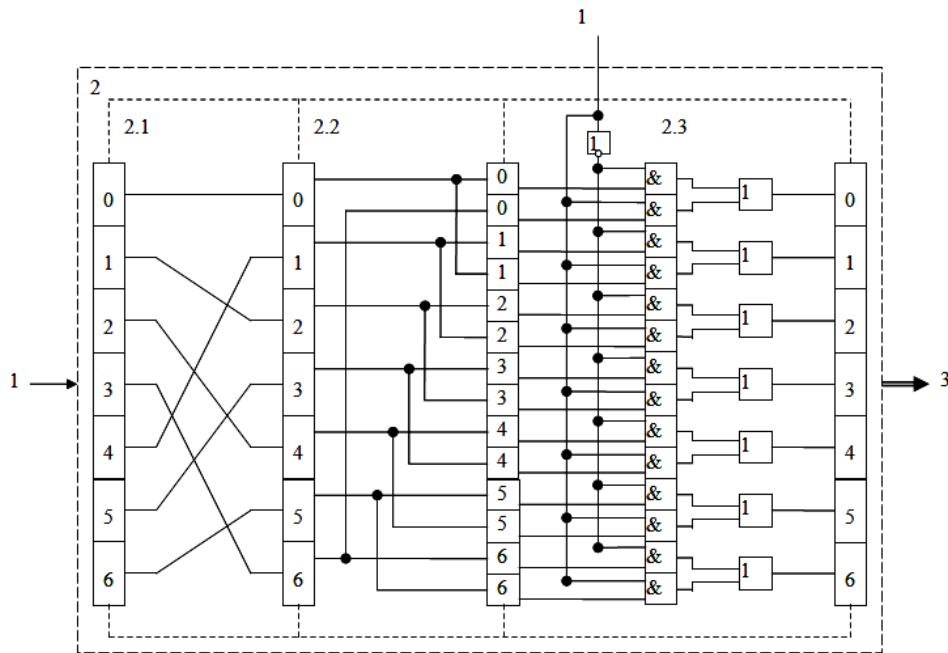

Рис. 4. Структурна схема комутаційного мультиплексора міжбазисного перетворювача Радемахера–Крестенсона ($P=7$)

Розглянемо для прикладу обчислення залишку двійкового числа $X=100_{(10)}=1100100_{(2)}$ за модулем $P=7_{(10)}=111_{(2)}$:

– на вхідну шину подається двійкове значення числа $X=1100100$, старший біт якого приймаємо за перший залишок $X_6=b_7=1$. Цей біт надходить на вхід рандомізатора за модулем $P=7$, в результаті на виході отримують залишок $b_{1,Rand}=2$. Отримане $b_{1,Rand}$ надходить на інкрементний пристрій, на виході якого отримують два значення $b_{1,Incr}=2;3$, які надходять на відповідні входи P -канального двохвального мультиплексора. На другий вхід P -канального двохвального мультиплексора попадає з вхідної шини наступний біт $X_5=1$, який встановлює його у відповідний режим роботи. В результаті на виході мультиплексора формується залишок $b_{1,MX}=b_2=3$.

Аналогічно паралельно виконуються операції для інших розрядів двійкового числа, де для вхідних даних b_i та X_i формуються вихідні дані $b_{i,Rand}$, $b_{i,Incr}$ та $b_{i,MX}=b_{i+1}$ (рис.5):

- вхідні дані: $b_2=3$, $X_4=0$; вихідні дані: $b_{2,Rand}=6$, $b_{2,Incr}=6;0$ та $b_{2,MX}=b_3=6$;
- вхідні дані: $b_3=6$, $X_3=0$; вихідні дані: $b_{3,Rand}=5$, $b_{3,Incr}=5;6$ та $b_{3,MX}=b_4=5$;
- вхідні дані: $b_4=5$, $X_2=1$; вихідні дані: $b_{4,Rand}=3$, $b_{4,Incr}=3;4$ та $b_{4,MX}=b_5=4$;
- вхідні дані: $b_5=4$, $X_1=0$; вихідні дані: $b_{5,Rand}=1$, $b_{5,Incr}=1;2$ та $b_{5,MX}=b_6=1$;
- вхідні дані: $b_6=1$, $X_0=0$; вихідні дані: $b_{6,Rand}=2$, $b_{6,Incr}=2;1$ та $b_{6,MX}=b_7=2$.

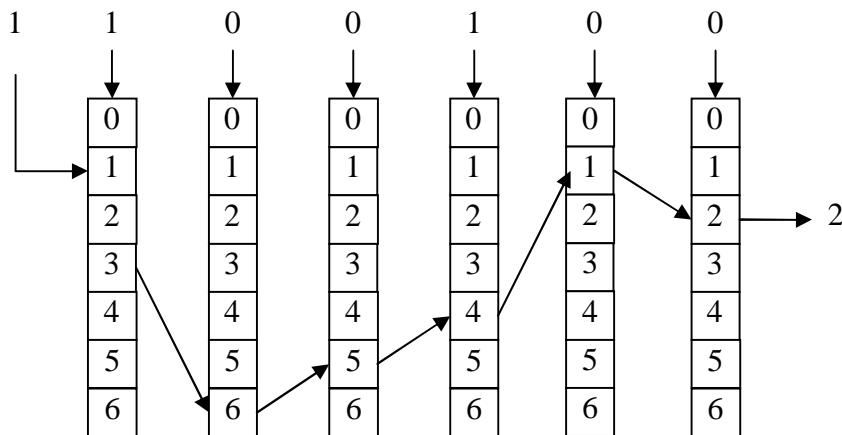

Рис. 5. Граф обчислення залишку за модулем $P=7$ на основі комутаційних мультиплексорів

Кінцевим результатом обчислення залишку числа $X=100$ за модулем $P_j=7$ буде $b_j=b_7=2$.

Отже, незалежно від розрядності великорозрядного числа операція обчислення двійкового числа відбувається за два такти вентильної мікроелектроніки.

2.3. Для знаходження залишку великорозрядного числа в основу методу покладено алгоритм обчислення залишку багаторозрядного двійкового числа Y за багаторозрядним цілочисловим модулем P згідно з рекурсивним виразом [9]:

$$b_i = \begin{cases} b_{i-1}, b_i \leq P_{j-1} \\ [P_j] + b_{i-1}, b_i > P_{j-1} \end{cases},$$

де n – розрядність числа Y , з якого визначається залишок b_i ; a_i – біти двійкового числа Y , починаючи зі старшого розряду a_n ; $[P]_{\text{мд}}$ – $k+1$ розрядна мантиса доповнювального коду модуля P , b_i – поточне кодове значення залишку ($b_{i-1} = 0$).

На рис. 6 показано структурну схему процесора обчислення залишку великорозрядного двійкового числа, де 1 – вхідний n -розрядний регістр зсуву, 2 – вхідна шина запису двійкового представлення числа Y , 3 – шина запису кодового представлення модуля $[P]_{\text{мд}}$, 4 – блок управління, 5 – $k+1$ -розрядний регістр запису та зсуву доповнювального коду, 6,7 – $k+1$ -розрядні регістри зсуву для почергового зчитування та запису проміжних залишків, 8 – однорозрядний накопичувальний суматор, 9 – мультиплексор, 10 – вихідна шина кодового представлення залишку b_i .

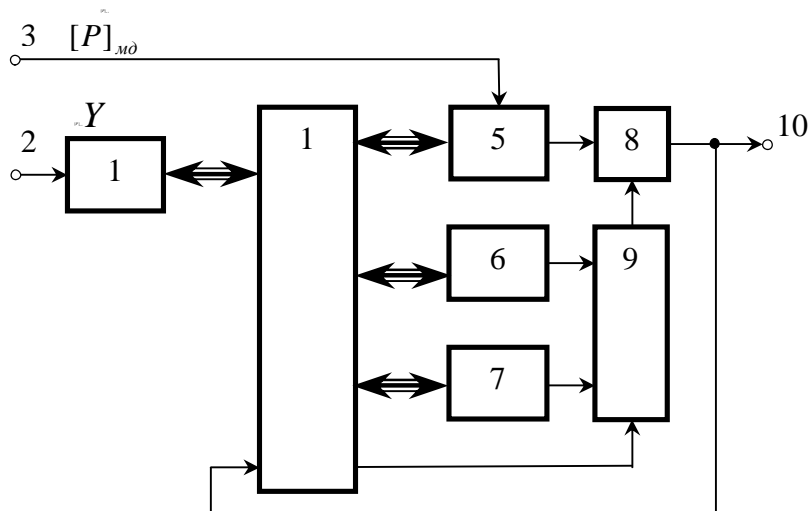

Рис. 6. Структурна схема процесора обчислення залишку великорозрядного двійкового числа

Розглянемо приклад визначення залишку за непарним модулем:

Нехай $Y=100_{(10)}=1100100_{(2)}$, $P=11_{(10)}=1011$.

Тоді $b_1 = \text{res}100(\text{mod}11) = 1$.

Потрібно визначити b_1 над двійковими кодами Y та P :

1. У перший регістр 1 записуємо число $Y=1100100_{(2)}$.

2. У другий регістр 5 записуємо $k+1$ розрядну мантису доповнювального коду $[P]_{\text{мд}} = 10101$, яку отримуємо так:

- код числа P записуємо з нульовим бітом у старшому розряді: $P=01011_{(2)}$
- інвертуємо цей код: $\square P=10100$
- додаємо до цього коду “1”:

$$[P]_{\text{мд}} = \begin{array}{r} 10100 \\ +1 \\ \hline 10101 \end{array}.$$

3. У третій регістр 6 і четвертій 7 регістри записуємо нулі, тобто $b_i = 00000$ $b_{i-1} = 00000$; $i = n, n-1, \dots, 1$.

4. Блок управління 4 формує біт "0" на керуючий вхід мультиплексора 9, що дає змогу записувати та зчитувати відповідну інформацію $[P]_{m0}$, b_i , b_{i-1} з відповідних регістрів 5, 6, 7, з другого регістра 5 і третього регістра 6 (b_i) та четвертого регістра 7 (b_{i-1}) та записувати коди порозрядно вихідні коди суматора у четвертий регістр 7.

5. У кожному циклі роботи процесора виконується підсумування мантиси доповнювального коду модуля P зі значенням поточного залишку b_{i-m} . Для розглянутого прикладу потрібна така операція

$$\begin{array}{r} [p]_{m0} \quad 10101 \\ 2b_i + a_i \quad + 00001 \quad i = n-1. \\ \hline [b_{i-m+1}]_{m0} \quad \langle 1 \rangle 1110 \end{array}$$

6. Отримуємо мантису доповнювального коду цієї операції додавання. Код цієї мантиси записуємо у регістр 6 (b_i) або 7 (b_{i-1}). Отримане значення "1" в $k+1$ такті підсумування показує, що $b_{i-1} < P$. Тоді відбувається зсув інформації у відповідному регістрі 6 або 7 і запис у молодший розряд a_{i-1} біта числа Y , тобто

$$\begin{array}{r} 10101 \qquad \qquad \qquad 10101 \qquad \qquad \qquad 10101 \\ P > b_i \quad + 00011 \quad i=n-2, P > b_i \quad + 00110 \quad i=n-3, P \leq b_i \quad + 01100 \quad i=n-4. \\ \hline \langle 1 \rangle 1100 \qquad \qquad \qquad \langle 1 \rangle 1011 \qquad \qquad \qquad \langle 0 \rangle 0011 \end{array}$$

7. Отриманий біт "0" надходить у блок управління, який запам'ятовує його і перемикає мультиплексор 9, що приводить до подвоєння коду залишку в регістрі 7 (b_{i-1}) та запису в молодший розряд поточного біта числа Y .

8. Після цього використовується операція підсумування згідно з процедурою:

$$\begin{array}{r} 10101 \quad 10101 \quad 10101 \\ + 00011 \rightarrow + 00110 \rightarrow + 01100 \quad . \\ \hline \langle 1 \rangle 1000 \quad \langle 1 \rangle 1011 \quad \langle 0 \rangle 0001 = b_1 \end{array}$$

Тобто $b_1 = 00001_{(2)} = 1_{(10)}$, що відповідає $b_1 = \text{res}100(\text{mod}11) = 1$.

Аналогічні розрахунки можна виконати для визначення залишку за парним модулем:

Нехай $Y=25_{(10)}=11001_{(2)}$, $p=6_{(10)}=110$. Запишемо $[P]_{m0} = 0110 \xrightarrow{-p} 1001 \xrightarrow{+1} 1010$.

Виконаємо такі операції:

$$\begin{array}{r} 1010 \quad 1010 \quad 1010 \\ + 0001 \rightarrow + 0011 \rightarrow + 0110 \\ \hline 1011 \quad 1101 \quad 0000 \end{array}$$

Оскільки в старшому розряді "0", то цей залишок зсувається на біт і додається новий біт числа:

$$\begin{array}{r} 1010 \quad 1010 \\ + 0000 \rightarrow + 0001 = b_1 \quad . \\ \hline 1010 \quad 1011 \end{array}$$

Оскільки використано всі біти числа Y і $b_i < P$, то $b_1 = 0001_{(2)}$, що відповідає $b_1 = \text{res}25(\text{mod}6) = 1$.

3. Швидкодіюче зворотне перетворення перетворення Крестенсона–Радемахера

Високопродуктивне перетворення Крестенсона–Радемахера доцільно виконувати на основі досконалої форми СЗК. Математичною основою такої СЗК є виконання міжбазисного перетворення Крестенсона–Радемахера згідно з виразом:

$$[N_k]_0 = \text{res} \sum_{i=1}^k [b_i]_0 \pmod{1} ,$$

де $[N_k]_0$, $[b_i]_0$ – відповідно нормалізовані представлення коду числа та його залишків у системі взаємопростих модулів p_i .

Відомі такі набори модулів, які утворюють досконалу форму СЗК [10]: (2, 3, 5); (2, 3, 7, 41); (2, 3, 11, 59) та інші, що використовуються для побудови високопродуктивного перетворювача чисел з базису Крестенсона в базис Радемахера. Наприклад, у системі взаємопростих модулів (2, 3, 5) з набором базисних чисел: $B_1 = 15$; $B_2 = 10$; $B_3 = 6$ і значенням числа $N_k = 1$ маємо:

$$N_k = (1 \cdot 15 + 1 \cdot 10 + 1 \cdot 6) \pmod{30} = 31 \pmod{30} = 1 .$$

Представимо базисні числа у вигляді 5-розрядних двійкових кодів:

$$15_{(10)} = \begin{matrix} 00000_{(2)} \\ \underline{01111}_{(2)} \end{matrix} ; 10_{(10)} = \begin{matrix} 00000_{(2)} \\ \underline{01010}_{(2)} \\ 10100_{(2)} \end{matrix} ; 6_{(10)} = \begin{matrix} 00000_{(2)} \\ \underline{00110}_{(2)} \\ 10010_{(2)} \\ 11000_{(2)} \end{matrix} .$$

Отже, у цій СЗК для модуля 2 код Хаара матиме 15 розрядів, для модуля 3 – відповідно 20 розрядів і для модуля 5 – відповідно 24 розряди (рис.7).

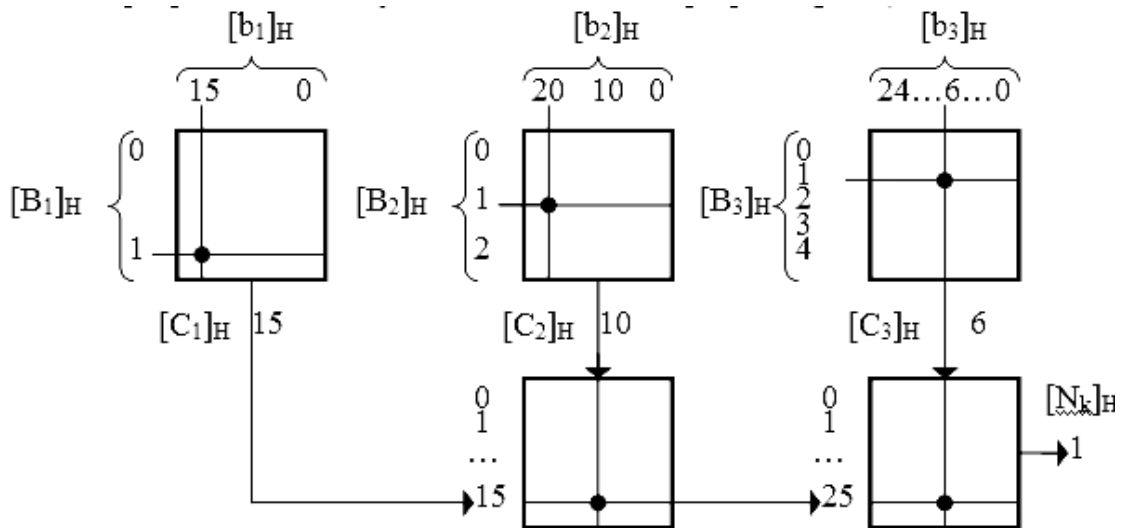

Рис. 7. Структура міжбазисного перетворення Крестенсона–Радемахера у системі взаємопростих модулів (2, 3, 5)

У загальному випадку, коли зростає величина модулів та базисних чисел досконалої СЗК, доцільно використовувати постійно запам'ятовуючі пристрої (ПЗП), наприклад, кристал флеш-пам'яті, у яких операції перетворення двійкових кодів залишків b_i у базис Хаара можна запрограмувати відповідно. Структуру такого міжбазисного перетворювача показано на рис. 8.

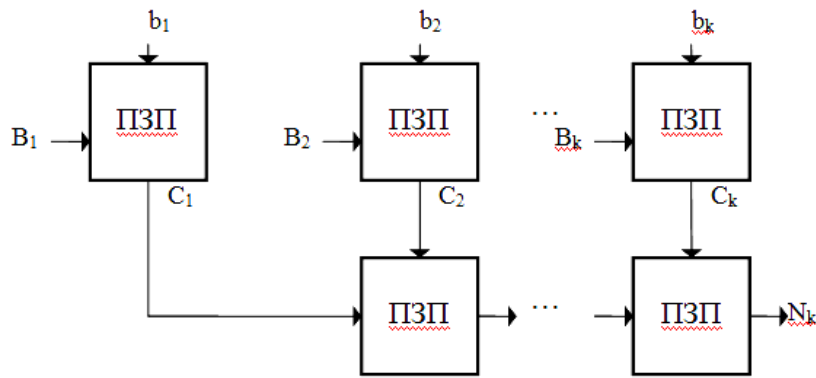

Рис. 8. Структура міжбазисного перетворення Крестенсона-Радемахера для досконалої форми СЗК

Використовуючи цілочислову СЗК, міжбазисне перетворення Крестенсона-Радемахера виконують згідно з виразом:

$$N_k = \text{res} \sum_{i=1}^k b_i \cdot B_i \cdot m_i \pmod{P}, \quad (4)$$

де $0 \leq m_i \leq p_i - 1$.

Структура такого спецпроцесора, який реалізує перетворення (4), показана на рис. 9.

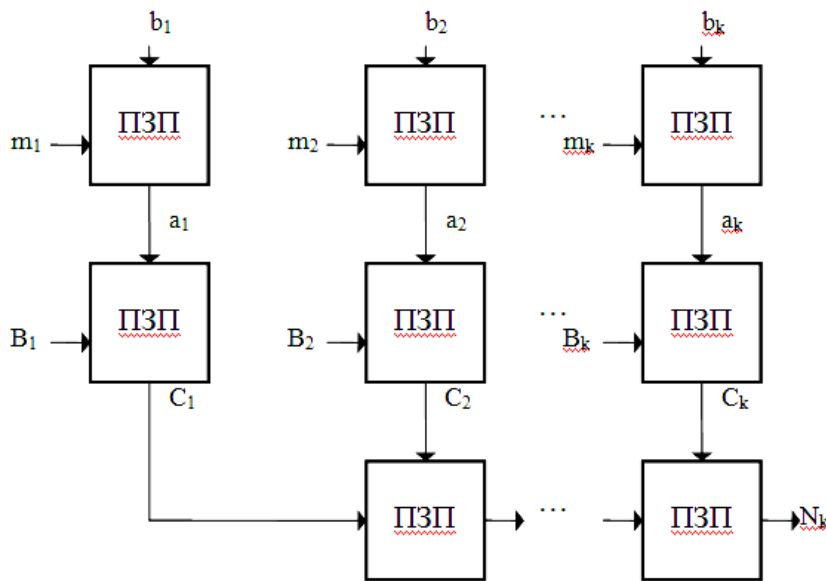

Рис. 9. Структура міжбазисного перетворення Крестенсона-Радемахера для цілочислової форми СЗК

Розрахунок ПЗП на базі кристалів сучасної флеш-пам'яті виконується, з умови адресної розрядності ($A_{ПЗП}$) використаних кристалів, так: $A_{ПЗП} \geq \log_2(p_{i-1}) + \log_2(P-1)$. При цьому швидкодія процесора міжбазисного перетворення відповідатиме $k+1$ - тактам доступу та вибірки інформації з ПЗП.

Висновки

Розроблені методи міжбазисних перетворень великорозрядних чисел з теоретико-числового базису Радемахера в базис Крестенсона, а також запропоновані структури процесорів, які їх реалізують. Розроблене швидкодіюче зворотне перетворення Крестенсона-Радемахера, що

забезпечує велику швидкодію міжбазисного перетворення за рахунок використання постійно запам'ятовуючого пристрою. Ці дослідження дали змогу спроектувати пристрої міжбазисних перетворювачів, що, своєю чергою, дає можливість інтегрувати спецпроцесори базису Крестенсона в сучасну обчислювальну техніку.

1. Мельник А.О. *Архітектура комп'ютера* / А.О. Мельник // *Наукове видання*. – Луцьк: Волинська обласна друкарня – 2008. – 470 с. 2. *Advanced Micro Devices, AMD - Processor Homepage* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://amd.com>. 3. Николайчук Я.М. *Теорія джерел інформації* / Я.М. Николайчук. – Видання друге, виправлене. – Тернопіль: ТзОВ “Терно-граф”. – 2010. – 536 с. 4. Круцкевич Н.Д. *Принципи побудови RCG процесора* / Н.Д. Круцкевич, Я.М. Николайчук // *Тези міжнар. науково-техн. конф. “Контроль і управління в складних системах” (КУСС - 2003)* – Вінниця: “УНІВЕРСУМ – Вінниця”, 2003. – С. 73. 5. Николайчук Я.М. *Теоретичні основи побудови спецпроцесорів у базисі Крестенсона* / Я.М. Николайчук, О.І. Волинський, С.В. Кулина // *Вісник Хмельницького національного університету* – 2007. – № 3. Т.1(93). – С. 85–90. 6. Волинський О.І. *Методи порівняння та сумування в розмежованій системі числення* // *Поступ в науку: зб. праць Бучацького інституту менеджменту і аудиту*. – Бучач. – 2009. – № 4. Т1. – С. 91–94. 7. Волинський О.І. *Швидкодія міжбазисних перетворювачів Радемахера-Крестенсона* / О.І. Волинський // *Збірник матеріалів проблемно-наукової міжгалузевої конференції “Юриспруденція та проблеми інформаційного суспільства” (ЮПИС - 2011)*. Івано-Франківськ, 2011. – С. 71–75. 8. Волинський О.І. *Теорія, алгоритми та спецпроцесори міжбазисних перетворень Радемахера-Крестенсона* / О.І. Волинський // *Поступ в науку: зб. наук. праць Бучацького інституту менеджменту і аудиту*. – Бучач. – 2012. – № 8. – С. 50–54. 9. Николайчук Я.М., Якименко І.З., Воронич А.Р., Волинський О.І. *Пристрій визначення залишку багаторозрядного числа: патент на корисну модель № 68872. МПК G 06 F7/00. Опубл. 10.04.2012. Бюл. № 7*. 10. Николайчук Я.М. *Коди поля Галуа: теорія та застосування: монографія* / Николайчук Я.М. – Тернопіль: ТзОВ “Терно-граф”, 2012. – 576 с.